Jüdische Pester Zeitung.

יידישע
פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומערירען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין בעגינט מיט דעם עמפפאנג דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נומ' 1,
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואָכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג,
אונד קאָסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " " "
פיערטעליעהריג 2 גולד' 50 קר' ע'-וו'.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גולד' 50 קר' ע.-וו.
פיערטעליעהריג 2 " 75 " "

Nr. 74, צעהנטער יאהרגאנג — פעסט, מיטטוואָך כה סיון ה'ת'ר'ל'ח'. — Pest, den 26. Juni 1878.

פיעללייכט דאָך!

פיעללייכט ווירד דיעזער בערלינער קאָנגרעס דענן דאָך דען פריעדען ברינגען! געסטערן וואר שאָן דיא זעכסטע זיטצונג דעס קאָנגרעססעס, אָהנע דאס איין וועזענטליכער שטרייט צווישען דען קאָנגרעס-געזאנדטען אויסגעבראָכען ווערע, טראָטצדעם מאן אנפאנגס גלייבטע, דאס דער קאָנגרעס שאָן נאָך דער צווייטען זיטצונג אויסאיינאנדערגעהען ווערדע. יא, דיא בערלינער דעפעשען מעלדען פאָרטוועהרענד, דאס דער פאָרטגאנג דער פערהאנדלונגען איין זעהר בעפריעדיגענדער ווערע. דיא בולגארישע אנגעלעגענהייט בילדעט נאָך איממער דען הויפט-געגענשטאנד דער קאָנגרעס-פערהאנדלונגען. רוסלאנד האט וואָהל אינזאָפערנע נאכגעגעבען, דאס עס ניכט גאנץ בולגאריען צו איינעם זעלבסטשטענדיגען פירסטענטהומע מאכען וויללי, זאָנדערן דען זידליך פאָם באלקאן ליעגענדען טהייל בולגאריענס וויעטער דער טירקייא איבערלאָססט; דאפיר אבער שטעללט רוסלאנד אנדערע בעדינגונגען, דיא איהם וויעדער דיא איבריגען מעכטע נאכגעבען זאָללען. רוסלאנד קאָממט בייא זיינער נאכגיעביגקייט אין בעצוג אויף בולגאריען נאָך איממער ניכט צו קורץ. עס בעקאָממט פאָר אללעם אים נאָרדען דער אזיאטישען טירקייא דיא טירקישע פראָווינץ ארמעניען מיט באטום, אונד אין איירָאפא בעקאָממט עס בעסאראביען אונד איינע אנזעהנליכע קריעגס-ענטשעדיגונג. אים גאנצען גענאָממען ציעהט רוסלאנד נאָך איממער מעהר פראָפיט פאָם קריעגע, אלס עס זיך אנפאנגס פאָרשטעללטע.

אבער דעננאָך רעכנעט מאן עס אלס געווינן אן, דאס רוסלאנד אין דיעזער בולגארישען הויפט-אנגעלעגענהייט נאכגעגעבען האט. אין וועניגען מאָנאטען ווערדען זיך דיא רוסען אוים דער טירקייא צוריקציעהען, אונד אויך דיא טירקען ווערדען זיך דאנן אוים אלל דעניעניגען איהרער פעסטונגען צוריקציעהען, וועלכע זיא לויט פריעדענס-פערטראגעס פערלאססען מיססען.

אויך איזט עס איינע בעדייטענדע נאכגיעביגקייט זייטענס רוסלאנדס, דאס עס דיא ערריכטונג טירקישער בעפעסטיגונגען אן דעם באלקאן געשטאטטעט. פרייליך האבען איהם היעפיר דיא איבריגען מעכטע וויעדער דאס נאכגעגעבען, דאס דיא בעדייטענדע טירקישע שטאדט זאָפיא דעם נאָרדליכען זעלבסטשטענדיגען פירסטענטהום בולגאריען אנגעהאָרען זאָלל!

דיא געזאנדטען פאָן סערביען אונד מאָנטענעגראָ ווערדען נאָך איממער ניכט צום קאָנגרעס צוגעלאססען, דיא רוסישען קאָנגרעס-געזאנדטען גאבען איהנען צו פערשטעהען, דאס זיא זיך צוערסט מיט דען עסטערייך-אונגארישען געזאנדטען פערשטענדיגען זאָללען, דאמיט דיעזע סערבישען אונד מאָנטענעגרינישען אנגעלעגענהייטען, ווענן זיא פאָר דען קאָנגרעס קאָממען, קיינע שוויעריגקייטען בילדען זאָללען. אלזאָ זעלבסט דיא רוסישען געזאנדטען פערלאנגען, דאס זיך סערביען אונד מאָנטענעגראָ צוערסט מיט עסטערייך-אונגארן פערגלייכען זאָללען!

דיא טירקישען קאָנגרעס-דעפוטירטען צייגען זיך נאָך איממער צוריקהאלטענד: אינדעססען האָפפט מאן דאָך, דאס דיא קאָנגרעס-פערהאנדלונגען, ווענן נור ניכט בעזאָנדערע צווישענפאללע איינטרעטען, אין דער צווייטען העלפטע דעס מאָנאטעס יולי בעענדעט ווערדען.

אויסער דיעזען נאכריכטען זינד נאָך זייט פאָרגעסטערן פאָלגענדע דעפעשען היער איינגעטראָפפען:

קאָנסטאנטינאָפעל 24-טען יוני. טראָטץ דער פריעדליכען קאָנגרעס-נאכריכטען דויערן דיא קריעגס-ריסטונגען אויף אללען זייטען פאָרט.

בערלין 25-טען יוני. פירסט גאָרטשאקאָף ליעגט צו בעטטע. ער וואר ניכט בייא דער געסטריגען זיטצונג אונד ווירד אויך בייא דער הייטיגען ניכט זיין קאָננען.

קאָנסטאנטינאָפעל 24-טען יוני. דער געזונדהייטס-צושטאנד דער רוסישען ארמעע זידליך פאָם באלקאן-געבירגע איזט איין זעהר שלעכטער. איבער 52000 רוסישע סאָלדאטען ליעגען ערקראנקט. אין דער אומגעבונג פאָן אדריאנאָפעל אלליין בעפינדען זיך 12000 קראנקע.

אטהען 25-טען יוני. אויף דער אינזעל קרעטא זינד נייע אונרוהען אויסגעבראָכען. דיא טירקען פערבראננטען דיא ערנטע אונד טאָדטעטען 20 גריעכישע פרויען אונד קינדער.

בעלגראד 24-טען יוני. סערביען ערהיעלט פאָן דער רוסישען רעגיערונג צור וויטערען קריעגס-אויסריסטונג אבערמאלס 60000 רובעל. דער קריעג דער אויפשטענדישען טירקען זידליך פאָן פיליפפאָפעל דויערט נאָך איממער פאָרט.

אוים דיעזען נאכריכטען אונד דעפעשען ערזעהען וויר, דאס עס דאָך נאָך אייניגע מאָנאטע דויערן ווירד, ביז מאן ווירד זאגען קאָננען: דער פריעדע זייא פאָללשטענדיג הערגעשטעללט!

אישטויצי'ס רעדע אים אונגארישען רייכסטאגע.

וויר האבען זיינער צייט מיטגעטהיילט, דאס דער יודען-פיינדליכע אבגעאָרדנעטע אישטויצי אים אונגארישען רייכסטאגע איינען אנטראג איינגעבראכט אין אנגעלעגענהייט דער וויעדער-הערשטעללונג דעס יידישען רייכעס, דאמיט דיא יודען איירָאפא פערלאססען מאָגען. שאָן דאמאלס האבען דיא יודען-פרעססערישען אייסערונגען דיעזעס מאננעס ניכט בלאָס אים פארלאמענטע, זאָנדערן אים גאנצען לאנדע טיעפען אונוויללען הערפאָרגערופען. דאס פארלאמענט ליעס זיך אין קיינען שטרייט איין, זאָנדערן גלויבטע דען וויטהענדען מענשען דורך איין פעראכטליכעס לאכען איינצושיכטערן. וואָהער צו אישטויצי דיעזער יודען-האס קאָממע? — דאריבער האט מאן זיך אין לעטצטען מאָנאטען אויפשלוס פערשאפפט. דער פאטער דעס אישטויצי וואר נעמליך איין פריינד פאָן שולדענמאכען. ער באָרגטע בייא פערשיעדענען יודען בעדייטענדע סוממען אוים, אָהנע אן דאס צוריקצאהלען אויך נור צו דענקען. דאס ענדע וואר, דאס דיא יודען דען פערשווענדערישען מאנן געריכטליך עקסעקווירען ליעסען. נון שפרענגטע ער אוים, דאס ער דורך דיא „יידישען וואוכערער" צו גרונדע געריכטעט וואָרדען זייא. דער יונגע אישטויצי האט אין דיעזער וועיזע פאָן זיינעם פאטער קיין פערמאָגען, זאָנדערן עבען בלאָס דען „יודענהאס" געערבט. ער מאכטע עס זיך צור לעבענסאויפגאבע, אן דעם גאנצען יידישען שטאממע ראכע צו נעהמען. דא ער זאָ גליקליך וואר, רייכסטאגס-דעפוטירטער צו ווערדען, גלויבט ער, זיינע שטעללונג ניכט בעססער בעניטצען צו קאָננען, אלס אינ-

דעם ער דאס פארלאמענט געגען דיא יודען צו העטצען זוכט. דא ניטצט עבען קיין לאכען, קיין שפאָטטען; ער בעשטעהט דאריף, דאס דיא יודען גאנץ איירָאפא פערלאססען אונד נאָך אזיען צוריק וואנדערן מאָגען.

אין דער רייכסטאגס-זיטצונג פאָם 24-טען דיעזעס האט דערזעלבע דענן אויך אין איינער זעהר לאנגען רעדע זיינען אנטראג צו בעגרינדען געזוכט. וויר וואָללען אין פאָלגענדעם דיא הויפט-פונקטע זיינער רעדע, דיא אים פארלאמענטע באלד הייטערקייט, באלד וויעדער טיעפען אונוויללען הערפאָרריעף, אין קלארער פאססונג מיטטהיילען. אישטויצי זאגטע אונטער אנדערם:

„געעהרטעס הויז! דער איירָאפעאישע קאָנגרעס איזט אין בערלין צוזאממענגעטרעטען, אום דיא פערהעלטניססע אים אָריענטע צו רעגעלן. — דיא ערייגניססע דעס לעטצטען קריעגעס האבען דען בעוויז געליעפערט, דאס דיא טירקישע הערשאפט אין איירָאפא אונהאלטבאר זייא. עס ווירד נור נאָך קורצע צייט דויערן, אונד איירָאפא ווירד פאָן דען טירקען בעפרייט זיין. מיט דעם פערשווינדען דער מאָהאממעדאנער בלייבט נור נאָך דיא פראגע: וויא דענן איירָאפא אויך פאָן דען יודען געריינינט ווערדען קאָננטע? דיא יודען זינד אים גרונדע גענאָממען געפעהרליכער אלס דיא טירקען; דא זיא דען פלאן האבען, איבער אללע איירָאפעאישען פאָלקער דיא הערשאפט צו ערלאנגען אונד דיעזע צו איהרען שקלאווען צו מאכען. דיא יודען לאססען קיין מיטטעל אונבענוטצט, אום דיעזעס ציעל צו עררייכען. עס וואר איינע צייט, וואָ דיא בעפאָלקערונג דעס לאנדעס פיר דיא יודען-עמאנציפאציאָן זיך בעגייסטערטע, אונד דאס פארלאמענט דיא גלייכבערעכטיגונג דער יודען אויך אויססשפראך. דיעס געשאה אבער אוים אונקעננטניס, אוים אירטהום. דיא וועלט האט דאמאלס דיא געפעהרליכען בעשטרעבונגען דער יודען נאָך ניכט דורכבליקט. דיעזע צייט דער טיישונג איזט נון פאָראיבער! וויר זינד נון אללע ערניכטערט, אונד זעהען קלאר איין, דאס דיא יודען אונס צו אונטערגראבען זוכען. אונד ניכט בלאָס בייא אונס, זאָנדערן אויך אין פראנקרייך אונד אין דייטשלאנד איזט מאן ענדליך צו דיעזער טרויריגען איבערצייגונג געלאנגט."

„נאָך מעהר מאכט זיך אין ענגלאנד דער גערעכטע אונוויללע געגען דיא יודען בעמערקבאר. דער שלייער, מיט וועלכעם דיא יודען איהרע בעשטרעבונגען ביזהער זאָרגפעלטיג צוגעדעקט, איזט נונמעהר צעררִיסען. אללען דענקענדען קאָפפען טריטט נון דיא געפאהר דייטליך ענטגעגען, דיא אללען איירָאפעאישען שטאאטען זייטענס דער יודען דראָהט."

„דאָך וויל איך יעטצט ניכט פאָן גאנץ איירָאפא שפרעכען, זאָנדערן בלאָס פאָן דער געוואלט, וועלכע דיא יודען אין אונזערעם פאטערלאנדע בערייטס עררייכט, אום צו בעווייזען, דאס זעלבע שאָן אין נעכסטער צוקונפט דען אונגארישען שטאאמם ערדריקען ווערדען. אים יאהרע 1785 גאב עס אין אונגארן 75089, צוואנציג יאהרע שפעטער 127816, אים יאהרע 1840, 241632, אים יאהרע 1848: 292000, אים יאהרע 1857: 413118 אונד אים יאהרע 1870, נאָך דער לעטצטען פאָלקסצעהלונג, 552133 יודען. דיא צאהל דער יודען האט זיך דאהער בינגען 85 יאהרען פעראכטפאכט, אלזאָ אים דורכשניטט אין 30 יאהרען פערדאָפפעלט. רעכנעט

דעם פאָם קאָנגרעססע זעלבסט גערענעלט ווער-
דען דירפטע. דאס איזט אלזאָ פיר רומעניען איין
דאָפפעלטער שלאג. דאס בלאטט דעם רומענישען
מיניסטער-פרעזידענטען ווארנט דאהער דיא יודען
רומעניענס, דאס זיא יא ניכט ביים קאָנגרעססע
הילפע זוכען מאָגען, דא דעם קאָנגרעססע דאס
רעכט ניכט צושטעהע, אין דיא אינגערען אנגע-
לעגענהייטען רומעניענס זיך צו מענגען. עס זאגט
פערנער: דיא פריינדע דער רומענישען יודען אין
דען פערשידענען שטאאטען ערוויזען איהרען
גלויבענס-גענאָססען אין רומעניען איינען שלעכטען
דיענסט, וועגן זיא מיט דיעזער אנגעלעגענהייט
דען קאָנגרעס בעשטירמען. היעדורך ערוועקען זיא
נור איינען נייען יודען-האס, דער דאָך בערייטס
אים שווינדען בעגריפפען וואר!" — דיעזע דראָהונג
איזט איינע לעבערליכע. וועגן דער קאָנגרעס דיא
גלייכשטעללונג דער יודען אין רומעניען איינמאל
אויססשפריכט, דאנן קאָנגען זיך דיא קליינען הער-
רען אין בוקארעסט היעריבער נאָך הערצענסלוסט
אַרגערן. זיא ווערדען וואָהל דאָך ניכט וואגען,
איינעם אויסשפרוכע אללער אייראָפעאישען
שטאאטס-מעננער ווידערשטאנד צו לייסטען.

* (דער רייכסטע מאנן דער וועלט.) דיא ראָטהשילד'ס בילדען דיא רייכס-
טע פאמיליע דער וועלט. אבער עס גיבט איינען
איינציגען מאנן, דער אלליין מינדעסטענס זאָפיעל
פערמאָגען בעזיטצט, אלס דיעזע וועלט-בעריהמטע
פאמיליע. אוים פאריז ווירד נעמליך בעריכטעט:
הערר וו' מאָקאי אויס אמעריקא איזט היער פאָר
ווענינען טאגען איינגעטראָפפען, אום דיא וועלט-
אויסשטעללונג צו בעזיכטיגען. עס איזט דיעס דער
רייכסטע מאנן דער וועלט, רייכער אלס דער פא-
ריזער, דער לאָנדאָנער, דער וויענער אָדער דער
פראנקפורטער ראָטהשילד, וועלכע בעקאננטליך
איהר פערמאָגען אלס פאמיליען-שאטץ געמיינ-
שאפטליך פערוואלטען. דיעזער מאנן האט איבער-
דיעס קיינען רייכטהום געערבט, זאָנדערן האט
זיך דאס אונגעהייערע פערמאָגען זעלבסט ערוואָר-
בען. דאס ריין-איינקאָממען דיעזעס מאננעס בע-
טראָגט יעהרליך 2½ מילליאָנען פפונד שטערלינג
(25,000,000 גולדען). אין אמעריקא ווירד ער גע-
וואָהנליך דער „קאָניג אללער געלד-קאָניגע" גענאננט.
דערזעלבע איזט נעמליך מיטגליעד איינער, אוים
פיער מיטגליעדערן בעשטעהענדען געזעללשאפט,
וועלכע דאס גראָסטע גאָלד-בערגווערק אין זיד-
אמעריקא בעזיטצט. דיא מיטגליעדער דיעזער
געזעללשאפט ווערדען וועגען איהרעם אונגעהייערן
רייכטהומס אללגעמיין געלד-קאָניגע גענאננט. דא
נון הערר וו' מאקאָי ביי דיעזעם בערג-ווערקע
מעהר אקציען בעזיטצט, אלס דיא איבריגען מיט-
גליעדער דער ערוועהנטען געזעללשאפט צוזאמ-
מען, האט ער דען טיטעל „קאָניג אללער געלד-
קאָניגע" ערהאלטען. פיר זיינען טהייל בעציעהט
הערר מאקאָי אוים דיעזעם בערג-ווערקע מאָנאט-
ליך איינען געווינן פאָן 800,000 דאָללאר אין גאָלד.
מאן האט דיא בערעכנונג געמאכט, דאס הערר
מאקאָי אין איינער מינוטע 125 פראנקס, אין איי-
נער שטונדע 7500, טעגליך הינגעגען 180,000 פראנקס
איינניממט! מערקווירדיג איזט עס, דאס דיעזער
מאנן זאָ איינפאָך אונד בעשיידען לעבט, וויא דער
געוואָהנליכסטע בירגער. ער האט ווידערהאָלט
דיא אייסערונג געטהאן: פאריז עקלע איהן אן,
וויל ער דען איבערטריעבענען פאריזער לוקסוס
ניכט דולדען קאנן!

* (פאבסט אונד קאָניגין קראנק.) דיא געסטריגען דעפעשען מעלדען,
דאס דער פאבסט אונד דיא קאָניגין פאָן שפאניען
זעהר געפעהרליך ערקראנקט זינד.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

קאָרן 7,05—7,20 גולדען.

גערסטע פוטטער 7,25 — 7'50 גולדען.

קוקורוץ 6,40—6,80 גולד.

האפער 6,25—6'40 גולד.

רעפס-קאָהל 15½ באנאטער 15 גול.

מעהל-פרייזע (פער 100 קילאָגראמם זאממט זאק, פריא אב פעסט:) נומ' 0: 22 גולד. 50 קר., נומ' 1 22 גול. — קר., נו' 2: 21 גול. 50 קר., נו' 3: 20 גול.50 קר. נו' 4: 19 גול.50 קר., נו' 5: 17 גול. 50 קר., נו' 6: 16גולד. 60 קר., נו' 7: 14 גול. 80 קר., נו' 8: 12 גול.80 קר., נו' 8½ 11 גולד. — קר., פיינע קלייע 4 גול. 50 קר., גראָבע קלייע 3 גולד. 60 קר.

הילזענפריכטע: ערבסען 10 — 12 גולד. נייע לינזען 9—12 גול. ראָהע הירזע 6.50—6.75 גול. הירזע-בריין 12.25 גולד. — גרויער מאָהן 24 גול. בלויער 26—28גול. גראסע ווייסע באָהנען 10¾ — 11.25 גול. צווערגעל12גולד' האנפזאמען 14 גולד. — ליינזאמען — 14 גול. — מאָהאר 7—9 גולדען. — וויקען 5 גולד. 50קר. (אללעס פער 100 קילאָ.) —

שפיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 33 — 33½ גולד. אלטע-מעטהאָדע 34 — 34½ גול' פער 10000 ליטער-פערצענט.

אונשליטט (חלב) 49—50 גול.—

ריבאָל דאָפפעלט-ראפפינירטעס 41—41½ גולד. פער 100 קילאָגראמם. —

צוועטשקען. באָסנישע פאס-וואארע פער אָקטאָבער 20,10 גול.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) פער אָקטאָבער 17¼ גולד.

האָניג. געלייטערטער 34 — 36 גולד.

וואכס 154—155, ראָהגעלבער 143 גולד.

כנאָספּערן אונגארישע פרימא וואארע 24—25 גול.

וויינשטיין 50 — 61 גולד.

ליים 32 — 34 גולדען.

פאפריקא 60— 62 גולד. שאָטען 73 גולד.

פעטראָלעאום 15⅝—20 גולד.

שאפפעללע, פאָרינע וואָכע ווארדען 10000 שטיק פערקויפט אונד צוואר: דייטשוואָללינע לייכטע 40—50גולד. שווערע פיר קירשנער 70—80 גולד. באטשקער אונד באנאטער 90—100 גולדען. זיעבענבירגער 75—85 גולד. (אללעס פער 102 שטיק.)

קיטצפעללע, האנדשוה וואארע 85—90גול.

הייטע, ווייר נאָטירען: פער 100 ק' אונגארישע קוה-הייטע 105 — 108 גול. אָכסענהייטע טראָקענע 109 — 112 גול. ראָסהייטע 9½ — 10½ גולד. פער פאאר. קאלב-פעללע אָהנע קאָפפע 195—205 גול. מיט קאָפפען 175—180 גולד.

לעדער, פפונדהייטע 25—28-קילאָ 176—182 גול. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאָן 12—15-קילאָ 168—172 גולד., צוויימאל פערזעטצטע טערצען 15—17 קילאָ' 168—170 גול. דריימאל פערזעטצטע טערצען פאָן 20—22 קילאָ 172—174 גולד.

קאלבלעדער, נעצאָגענע 355 — 365 גולדען פער 100 קילאָ.

שאפוואָללע, אין פאָריגער וואָכע וואר דאס געשעפט עטוואס שלעפפענדער. פערקויפט ווארדען: 150 מעטער-צטר' בעססערע מיטטעל-טוכוואָללען 102—107גול. 550 מטר-צטר' מיטטעל קאממ-וואָללען 90 — 95 גולד. 300 מטר-צ' ווייסע נעבירגסוואָללען צווייששורען 90—94גול. 100 מעטרצט' נערינגערע טהיים צווייששורען 68—70גולדען. (אללעס פער 56 קילאָ.)

וויענער פרייזע.

שפיריטוס 33 גולד. צו 10'000 ליטער פערצענט. —

ריבאָל 42—42½ גולדען. פער 100 קילאָ.

ווייצען, פערקויפט ווארדען 25000 מעטערצטר' פרייזע: טהייס-ווייצען 78—79-קילאָ' 11,30—12,65 גולד' פער מעטערצטר. —

קאָרן, אונגארישעס 71—73-קילאָגראמם 7,80—7'90 גולד' פער מעטער-צטר.

האפער אונגארישער 6,40 — 6,50 גולדען פער מעטער-צענטנער.

גערסטע אָבער-אונגארישע 62—64-קילאָ 7,80 — 8,30 גולד. —

רעפס באנאטער 15.25—15,50 גול. קאָהל 15,75 — 16 גול.

ווייצענ-מעהל נו' 0: —'23—.24גול., נו'1: —.21—22,40 גול., נו' 2: —.20—.21, נו' 3: 17.40—18,40 גולדען. אללעס פער מעטער צטר.

קאָרנ-מעהל, נו' 1: 15.20—16,70גול. נו'2, 12'20 — 13.70 גולדען פער מעטער-צטר.

הילזענפריכטע: לינזען 10—18 גולדען, ערבסען 9½—14גול. באָהנען 10½ — 13½גול. היידען 8—8¾ גול' (אללעס פער 100 קילאָ.)

ראָטטאָ-ציעהונג פאָם 22-טען יוני 1878.

טעמעשוואר	45	64	27	2	49
וויען	15	2	45	30	1
גראץ	19	1	82	12	29

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער באנאטער	74	10.10—10 20
„	„	75	10.30—10 45
„	„	76	10.60—10,75
„	„	77	10.90 —11.05
„	„	78	11.25 —11,35
„	„	79	—.———.—
„	„	80	—.———.—
„	טהייס	74.	10.50—10.65
„	„	75.	10,75—10 85
„	„	76.	10,95—11.10
„	„	77.	11.20—11 35
„	„	78.	11 55—11.70
„	„	79.	11,75 —11.85
„	„	80.	—.———.—
„	פעסטער באָדען	74.	10'20—10.30
„	„	75.	10'45—10 55
„	„	76.	10 65 —10 85
„	„	77.	11.——11.10
„	„	78.	11.30 —11.45
„	„	79.	11.50—11 55
„	„	80.	—.———.—
„	וויישסענבורגער	74.	10 40—10.55
„	„	75.	10.65—10.75
„	„	76.	10 85—11.—
„	„	77.	11 10—11.25
„	„	78.	11,35—11.50
„	„	79.	11.55—11.65

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	7.40—7.10
גערסטע מאלץ	62	8.80—8.25
גערסטע פוטטער	62	7 60—7 30
האפער	41	6.55—6,35
קוקורוץ באנאטער		6.70—6 60
אנדערער	73	6.50—6.35
הירזע		7.20 —6.80

ליעפערונגס-פרייזע:

			פער 100 קילאָ
ווייצען	פער	אָקטאָבער	10.30
			—.—
		פריהיאהר	—.—
קוקורוץ			6.95
נערסטע			—.—
האפער		אָקטאָבער	6,35 —
			—.—
רעפס			15.50

באללען-מעהל

	קר פל.
נומער 0	22 50
„ 1	22 —
„ 2	21 50
„ 3	20 50
„ 4	19 50
„ 5	17 50
„ 6	16 60
„ 7	14 80
„ 8	12 80
„ 8½	11 —

פער 100 קילאָ זאק מיט

שפיריטוס: אלטע מעטהאָדע פרעספעפע	34,60
„ נייע „ קארטאפפעל	32,—

קורז-טאבעללע פאָם 22. יוני.

געלד-קורז

	פל.	קר
ווילבער-אשיא	102	30
דוקאטען	5	59
עסטערר'ייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9	41
נאפאלעאָנדאָר	9	41
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58	05
20 מארקשטיקע	11	58
פאפיער רובעל	1	20

לאָזע.

	פל.	קר
1839-ער ראָטהשילד-לאָזע גאנצע	334	—
דעטטאָ פינפטעל	334	—
1854-ער 4 פערצענטיגע שטאאטס-לאָזע	103	25
1860-ער „ „ גאנצע	113	25
דעטטאָ „ „ פינפטעל	122	50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	138	50
דעטטאָ „ 50	137	25
דאָנאו רעגולירונגס	24	—
טירקען-לאָזע	23	70
קרעדיט-לאָזע	163	50
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	29	75
דאָנאו-דאמפפשיפפ-פאהרט-לאָזע	95	—
אינסברוקער לאָזע	20	25
קעגלעוויטש „ צו 10 גולדען	14	—
קראקויער „ „ 20	14	75
אָפנער „ „ 40	23	25
פאלפפי „ „ 40	30	75
רודאלפסלאָזע „ 10	14	50
סאלם-לאָזע „ 40	40	75

	פל.	קר
יאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	17	—
סט. גענאָיס „ 40	33	50
פאאניסלויער „ 20	20	50
פריעסטער „ 100	119	—
דעטטאָ „ 50	61	—
וואלדשטיין „ 20	23	60
ווינדישגרעטצער „ 20	28	25
אונגארישע פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	79	25
דעטטאָ צו 50 גולדען	78	75
וויענער לאָזע	93	70

ווערטה-פאפיערע

	פל.	קר
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	78	—
טעמעשער-באנאטער	77	50
זיעבענבירגישע	76	50
גאליציש	86	—
בוקאָווינער	82	25
אונגארישע אייזענבאהנאנלעהען	100	50
ווייגצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	83	—
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פערצענט	95	25
דער אונגארישען היפאטעקען באנק צו 5 איינהאלב פערצענט	79	25
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פערצענט	—	—
דעטטאָ צו 6 פערצענט	—	—
דער פעסטער קאממערציאל-באנק	92	25

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1878 Druck v. M Barian, Marokkanerhof.

לאנד הערגעבען. איבערדיעס מאכטע מאן עס
דאמאלס מיט דען יודען קורץ אונד שארף. וואר
מאן אין איינעם לאנדע דער יודען מידע, זאָ ווארר-
דען זיא איינפאך צו טויזענדען הינגעריכטעט. —
יעטצט גינגע דיעס אבער ניכט מעהר. דיא ״אללי-
אנץ איזראעליטע״ (דער כל ישראל חברים-פעראיין)
אין פאריז ברויכט בלאָס איינען וויגק צו געבען,
דאמיט זעממטליכע רעגיערונגען זיך היניינמישען;
זאָפאָרט איינעם יודען אין אירגענד איינעם ווינקעל
דער וועלט איין האאר געקריממט ווירד. אָבגלייך
עס אימםער עבען דיא יודען זינד, וועלכע דורך
איהר שלעכטעס בעטראגען דיא פערפאָלגונגען
הערפאָררופען. נור ווענן איינע גראָסע רעוואָלוציאָן
וועהרע, דא קאָננטע מאן איינע אללגעמיינע יודענ-
אויסטרייבונג אָדער יודען-ערמאָרדונג פעראנ-
שטאלטען. זאָ לאנגע יעדאָך דיא רעגיערונגען
פעסט זינד, ווערדען זיא עס ניכט דולדען, דאס
אירגענדוואָ איינעם יודען איין לייד געשעהע.״
(שלום פאָלגט.)

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(איינע יודענ-העטצע אין פרייסיש-פאָלען.) געראדע אן זעלבעם טאגע, אן וועלכעם אישטוייצי אים אונגארישען רייכסטאגע געגען דיא יודען העטצטע, איזט אין קאליש (פרייסיש-פאָלען) איינע פירכטערליכע יודענ-העטצע אויסגעבראָכען. אלס דאָרט דיא קא-טהאָליקען מיט איהרען קרייצען אונד פאהנען איי-נען אומצוג (פראָצעססיאָן) דורך דיא שטאדט היעלטען, בראך איינע רעוואָלוציאָן געגען דיא יודען אונד פראָטעסטאנטען אויס, וואָבייא דיא סי-נאגאָגע אונד פיעלע קייפלייטע געפלינדערט אונד 13 פערזאָנען געטאָדטעט ווארדען. דאס מיליטער מוסטע איינשרייטען. אויפהערליכעס היערייבער איזט נאָך ניכט איינגעטראָפפען.

*(איין יאמער-רוף אויס רו-מעניען.) דער ״נייען פרייען פרעססע״ ווירד אויס בוקארעסט בעריכטעט: ״דיא קלאָגען דער האַרטבעדריקטען רומענישען יודען האבען אין גאנץ אייראָפא איין געפיהל דעם מיטליידס ער-וועקט. אייראָפא האט מעהר אלס איינמאל זיינען אונוויללען געגען דיזע רומענישע ווירטהשאפט קונדגעגעבען. מאן זאָללטע נון גלויבען, דאס רו-מעניען נונמעהר, ווענן ניכט אויס גוטעם וויללען, וועניגסטענס דאָך ״אויס קלוגהייט״ זיין אונרעכט געגען דיא יודען איינשטעללען זאָללטע. אין איי-נעם אויגענבליקע, וואָ רומעניען אים דיא גנאדע אונד דען שוטץ אייראָפא׳ס בעטטעלט, אום ניכט פאָן דער אייזערנען פויסט רוסלאנדס ערדריקט צו ווערדען — דא זאָללטע עס וואָהל דעם אללגעמיי-נען וואונשע אייראָפאס בעטרעפפס דער גלייכשטעל-לונג דער יודען מעהר רעכנונג טראגען! אבער ניכטס געשיעהט פאָן אלל׳ דעם. וואָ עס זיך אום דיא בירגערליכען פפליכטען האנדעלט, דא איזט דער יודע שטאאטס-בירגער. ער מוס זיינע שטייערן פינקטליך בעצאהלען; ער מוס דער מיליטער-פפליכט גענוגען אונד פיר דאס זויבערע רומענישע ״פאטערלאנד״ זיין בלוט אויף דען שלאכט-פעל-דערן פערשפריטצען. וויל אבער דער רומענישע יודע פיר דיזע פפליכטען אויך זיינע רעכטע צור געלטונג ברינגען, דא ווירד איהם פאָן דען פאָלי-טישען בעהאָרדען אונד דען געריכטס-האָפען צוגע-רופען: ״דוא ביזט נור יודע! איין יודע איזט אבער איין פרעמדער, דער אויף בירגערליכע רעכטע קיינען אנשפרוך האט!״ דיעס געשיעהט אויך היינטע אין איינעם מאָמענטע, וואָ זעממטליכע שטאאטס-מעננער אייראָפאס אין בערלין איבער דיא לאגע אים אָריענטע בעראטהען! — פאָר וועניגען טאגען ערייגנעטע זיך פאָלגענדער פאלל: איין יודע, אויס דעם רומענישען אָרטע באקוי געבאָרען, דיענטע פאָללע אכט יאהרע אין דער ארמעע דעם פירסטען קארל. טראָטץ דעם גרענצענלאָזען יודענ-האססעס בראכטע עס דער מאנן דורך פלייס, אייפער, עהרליכקייט אונד פינקטליכקייט דאהין, דאס ער צום ״מאניפולירענדען פעלדוועבעל״ ער-נאננט ווארדע. מאן קאנן זיך לייכט דענקען, דאס דער מאנן בעדייטענדע פערדיענסטע האטטע, ווענן ער אין דער רומענישען ארמעע, טראָטץ זיינעם יודענטהומס, דאָך צום מאניפולירענדען פעלדווע-בעל אוואנסירען קאָננטע. דען פאָריעהריגען פעלדצוג האט דערזעלבע מיטגעמאכט אונד צייכ-נעטע זיך בייא דער ערשטירמונג פאָן פלעווגא אין העלדענמיטהיגער ווייזע אויס. דער ארמע מענש האטטע איבערדיעס אויך דען טיפוס צו איבער-שטעהען. טראָטצדעם אונד אללרעם איזט עס דעם-זעלבען דורך ניכטערנהייט אונד שפארזאמקייט געלונגען, בייא זיינער ענטלאססונג פאָם מיליטער איינינע הונדערט גולדען היימצובריגגען. דיעזע איבערגאב ער איינעם רומענישען בירגער, אויף דעססען הויז ער זיך אָרדנונגס-געמעס אינטאבו-לירען ליעס. דער שולדנער וואר יעדאָך ניכט אין דער לאגע, דיא אויסגעליעהענע סוממע צוריקצו-צאהלען, וועסהאלב זיין הויז צור געריכטליכען פערשטייגערונג געלאנגטע. נאך דען רומענישען לאנדעסגעזעטצען מאכט דער גלייביגער בייא דער געריכטליכען פערשטייגערונג דען ערסטען אנבאָט, וואָדאנן ערסט דיא אָרדענטליכע ליציטא-ציאָן איהרען אנפאנג נימםט. אונזערעס יידישען פעלדוועבעל יעדאָך מאכטע מאן זאָגאר דאס רעכט צים מיליציטירען שטרייטיג. ער טעלעגרא-פירטע זאָגלייך אן דען יוסטיצ-מיניסטער, דער יע-דאָך דען ארמען יודען קיינער אנטוואָרט ווירדיגטע. דאס ענדע וואר, דאסס דאס הויז אום איינען שפאָטט-פרייז פערקויפט ווארדע, דער קוים דאצו אויסרייכטע, דיא עקסעקוציאָנס-קאָסטען צו דעקען. דער ארמע פעלדוועבעל ערהיעלט אויף זיינע שולד קיינען העללער. אונד אלל דאס מוסטע נור דעסהאלב זאָ קאָממען, וויל ער יודע איזט!״ — זאָ ווייט דער בעריכט אין דער ״נייען פרייען פרעססע״ האָפפענטליך ווירד מאן אויף דעם קאָנ-גרעסע דיעזען פאלל ניכט אונבעאכטעט לאססען. וואהרליך! איין זאָלכעס רומעניען פערדיענט דען שוטץ אייראָפא׳ס ניכט. עס ווירד גאר ניכט שאדען, ווענן דאסזעלבע פאָן רוסלאנד מיט הויט אונד האאר אויפגעפרעססען ווירד!

*(דיא שווייץ אונד דיא רו-מענישען יודען.) דיא שווייצערישע רע-פובליק האט זיך זעלבסט געשענדעט, אינדעם זיא דיעזער טאגע מיט רומעניען איינען האנדעלס-פערטראג אבגעשלאָססען, אָהנע אין דעמזעלבען פיר דיא רעכטע דער יודען פאָרגעזאָרגט צו הא-בען. ניכט וועניגער אלס 74 איזראעליטישע גע-מיינדען דער שווייץ האבען ביים בונדעסראטהע איינע פעטיציאָן איינגערייכט, וואָרין זיא ערזוכטען, דען אבשלוס דיעזעס פערטראגעס זאָלאנגע צו פערשיעבען, ביז דער קאָנגרעס איבער דיא פער-העלטניססע דער יודען אין רומעניען ענטשיעדען האבען ווערדע. דער בונדעס-ראטה האט יעדאָך מיט 41 שטימטען געגען איינע איינצעלנע דען פער-טראג גוטגעהייסען. דער בונדעס-ראטה בעריעף זיך היעבייא אויף דיא עסטערדייך-אונגארישע מאָנארכיע, דיא בעדייטס פאָר יאהרען מיט רומע-ניען איינען האנדעלס-פערטראג אבגעשלאָססען, אָהנע זיך אום דיא יודענ-פראגע פיעל געקיממערט צו האבען. עס איזט וואהר, איין באָזעס ביישפיעל איזט אנשטעקענד. אללייך אלס עסטערדייך-אונ-גארן זיינען האנדעלס-פערטראג מיט רומעניען אבשלאָס, דא זאס קיין אייראָפעאישער קאָנגרעס בייזאממען, אום איבער דיא פערהעלטניססע אים אָריענטע צו ענטשיידען. צווייטענס איזט דיא עס-טערדייך-אונגארישע מאָנארכיע אויף דען האנ-דעל אים אָריענטע דרינגענד אנגעוויעזען. דיא שווייץ הינגעגען ווירדע געוויס ניכט צו גרונדע געגאנגען זיין, ווענן זיא דיעזען פערטראג אום איי-ניגע וואָכען שפעטער אבגעשלאָססען העטטע.

*(לאָרד בעאקאָנספיעלד אן סיר מאָזעס מאָנטעפיאָרע.) דער וועלט-בעריהמטע סיר מאָזעס מאָנטעפיאָרע האט אים פעראיינע מיט דעם יידישען באראָן העגרי

וואס מיך זעלבסט בעטריפפט, זאָ זעהע איך אין דער צו-קונפט נור בעשווערדען, פערלעגענהייט אונד ארמוטה; איך פערצווייפלע אבער אן ניכטס. שפעטער קאָננען זיא מיר פיעללייכט דיענען, וויא איך יעטצט איהנען דיענע! לעבען זיא וואָהל! אויף וויעדערזעהען!״

פיערציגסטעס קאפיטעל.

וויר בעפינדען אונס נון אין פאריז, וויל זיך אויך בעניאמין דע איזראעלי דאָרט בעפינדעט. פאריז איזט דיא שאָנסטע שטאדט דער וועלט. דאס נעשטשעהען אללע איין, זיא איזט ענטציקענד פיר דיא יונגען, פיר דיא הייטערען אונד פיר דיא מיססיג-געגגער, וועלכע נור אים גענוססע אונד אין דער בעפריעדיגונג איהרער קאָרפערליכען ווינשע דאס האָכסטע גליק ערבליקען.

בעניאמין וואָללטע עבען אין דיזער אללער-לעבענ-דינגסטען וועלט-שטאדט צערשטרייאונג פינדען — אונד דעננאָך קאָננטע ער אויך היער ניכט אן אדריענגע פער-געססען. ער בעזוכטע אללע בעללע, אללע אונטערהאל-טונגס-פלעטצע אונד דאס טהעאטער — אונד זיעהע, וועל-כע מערקווירדיגען פערהעלטניססע אונד צופעללע אויך דא איינטרעטען! אלס ער אים טהעאטער געזעססען, דא בע-מערקטע ער אויף דעם צווייטען זיטצע דען גראפען אונד דיא גרעפין רעגענסבורג, וועלכע פריהער אין נעאפעל וואָהנטען, אונד דיא דער לעזער שאָן אים 9. קאפי-טעל קעננען לערנטע. וויא פיעלע עראיננערונגען אן שאָנע טאגע וואָרען מיט דיעזעם נאמען פערקניפפט; וויא וואַרד איינסט בעניאמין פאָן דיעזער גרעפין געליעבט! זיא צאָג נאך פאריז, אום דען בעניאמין ניכט זעהען צו מיססען — אונד נון טראפען זיא זיך וויעדער אויף זאָלכע איינענ-טהימליכע ווייזע!

דיא גרעפין רעגענסבורג וואר נאָך אימםער שאָן אונד בעוואונדערט. דיעזע אבערמאליגע בעגעגנונג צווישען איהר אונד בעניאמין צייגטע אללערדינגס פערלעגענהייט אונד צוריקהאלטונג, אבער זיא העגטען באלד וויעדער דיא ריינסטע פריינדשאפט, אונד שפראכען ניכט מעהר פאָן דער פערגאנגענהייט. דיא גרעפין פינגטע זיך אין איהר שיקזאל, אונד טראכטעטע דארנאך, איהרען מאנן צו אכ-טען אונד מיט איהם גליקליך צו לעבען, וועסהאלב זיא אויך יעטצט בעניאמין נאָך מעהר עהרטע אונד שעטצטע אלס אין דען פריהערען יאהרען.

וויא גליקליך פיהלטען זיך ביידע אין דעם בעוואוסט-זיין, דאס זיא בייא איהרעם וויעדערזעהען ניכט ערראָט-הען מוססטען אונד קיין פלעקען דער שאם אויף איהרער פריינדשאפט רוהטע!

אלס בעניאמין איינעם אבענדס ביים גראפען אונד בייא דער גרעפין רעגענסבורג פערוויילטע אונד זיך מיט איהנען איבער דיא פאָליטישען עראייגניססע פראנקרייכס אונטערהיעלט, דא בעמערקטע ער וואָהל, דאס דער גראף אויך אין פאריז זאָ דומם געבליעבען, וויא ער איינסט אין נעאפעל וואר, דאס אבער זיין סעקרעטער, נאמענס דע מאָנטע, איין זעהר גוטער קאָפף איזט, דער איבער-אלל דאס ריכטיגע הערויספינדעט.

העררע דע מאָנטע ווארדע דעם בעניאמין פאָרגע-שטעללט, אונד ער בעמערקטע דער גרעפין, דאס ער אונ-טער וועניגען שטאאטס-בעאמטען איינען זאָ ריכטיג דענקענ-דען מענשען, וויא דיעזער דע מאָנטע, געטראָפפען האט.

״זיא ווערדען אויך פאָן זיינער גייסטרייכען פרויא ענטציקט זיין, ווענן זיא דיאזעלבע קעננען ווירדען! (זאגטע דיא גרעפין) זיא ווערע היינטע היעהער געקאָממען, אבער זיא האט שלעכטע בעריכטע איבער איהרען ברודער, דער יעטצט אים היעזיגען נארדענ-הויזע פערוויילט. זיא איזט איינע דייטשע, פאָן זעהר גוטעם הויזע, איהר ברודער וואר דער ערסטע געלעהרטע דייטשלאנדס, ווענן ער זיך ניכט איינגעבילדעט העטטע, דאס ער געראדע אלס דיכ-טער גלענצען מוס!״

בעניאמין וויפצטע אונד זאגטע: ״דיעס רופט אין מיר איינע טרויריגע עראיננערונג וואך, אויך איך קאננטע אין לאָנדאָן איינען דייטשען דיכטער, נאמענס עבער-הארד, דער דאנן . . .״״

״וויא? זיא קעננען דענזעלבען? דיעזער ארמע עבער-הארד איזט יא עבען דער שוואגער דעס העררן דע מאָנטע. ער איזט ליידער וואהנזיננינג, מאן בראכטע איהן היעהער אונד איבערגאב איהן דער זאָרגפאלט דער געשיקטעסטען ערצטע. ער וואר שאָן צור העלפטע הערגעשטעללט, אונד נון בעקאם ער געסטערן וויעדער איינען וואהנזינגס-אנפאלל. מאן זאגט, ער האבע בייא זיינער אויספאהרט יעמאנד ער-בליקט, ער טהאט דאבייא איינען אויפשרייא: ״דיעס איזט אויך מיין אָפפער. דאס איך ערמאָרדען וואָללטע!״ — אונד פערפיעל וויעדער אין טיעפען וואהנזינן. פאָר איינינען וואָכען וואר ער וויעדער בייא געזונדען זיננען, דא לאז ער אין איינער ענגלישען צייטונג איינע לאָב-רעדע איבער דען מיניסטער גלעדסטאָן, ער שטיעס איין לאכען אויס, אונד טאָבטע זאָ, דאס מאן איהן בינדען מוססטע.״

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

מאן נאך דיעזען דאטען ווייטער, זאָ גיבט עס יעצט אין אונגארן 710000 יודען, אים יאהרע 1900 ווערדען איהרער 1,100,000, אים יאהרע 1930: 2,200,000, אים יאהרע 1960 שאָן 4,400,000, אים יאהרע 1990 גאר 8,800,000 אונד אים יאהרע 2020, אלזאָ פֿאָן 1870 אן גערעכנעט נאך 150 יאהרען 17,600,000 זיין. דיא ניכט-יידישע בעפֿאָלקערונג אונגארנס ברויכט צור פֿערדאָפּעללונג 110 יאהרע. וועגן נון דיא יודען זיך זאָ שנעלל פֿערמעהרען, ווירד ענדליך דאס לאנד דיא בעפֿאָלקערונג ניכט ערנעהרען קאָננען, דאבייא אבער ווירד דיא ניכט-יידישע בעפֿאָלקערונג אבנעהמען אונד ענדליך אונטערגעהען."

"מיט דער פֿערמינדערונג דעם אונגארישען שטאממעס האט עס זאָגאר בערייטס בעגאָננען, דא דערזעלבע לויט גענייער בערעכנונג אין דען לעטצטען 6 יאהרען אום 36000 פערזאָנען אבגענאָממען האט. מערקווירדיג איזט עס, דאס דיא יודען אין גאנץ אייראָפּא פֿאָן דען גראָסען עפּידעמיען (אנשטעקענדען קראנקהייטען) פֿאסט גענצליך פֿערשאָנט בלייבען. דיעס וואר אויך שאָן אין פֿריהערען יאהרהונדערטען דער פֿאלל. אים יאהרע 1348 וויטהעטע אין איינעם גראָסען טהיילע אייראָפּאס דער זאָגענאננטע "שווארצע טאָד". טויזענדע אונד אבער טויזענדע זינד טעגליך דעם "שווארצען טאָדע" צום אָפּפֿער געפֿאללען, וועהרענד דיא יודען פֿאָן דיעזער געפֿעהרליכען, אנשטעקענדען קראנקהייט פֿאסט אינבעריהרט געבליעבען זינד. — גאנץ אייראָפּא וואר דאמאלס געגען דיא יודען איינגעבראכט. עס היעס אללגעמיין, דאס דיא יודען דיא ברוננען אונד פֿליססע פֿערגיפֿטעט האבען, אין פֿאָלגע דעססען דענן אויך אין אללען אייראָפּאישען לענדערן יודען-פֿערפֿאָלגונגען אויסבראכען. דער דאמאליגע קאָניג פֿאָן פּאָלען, קאזימיר דער דריטטע, האטטע איינע יידישע געליעבטע, נאמענס אסתר. אויף איהרע ביטטען ליעס זיך דער שוואכע קאָניג הערבייא, דיא יודען, דיא אין דען פֿערשיעדענען לענדערן פֿערטריעבען וואורדען, אין זיינען שטאאט איינצונעהמען. אונד וואס מאכטען דיא יידישען אנקאָממלינגע אין פּאָלען? זיא האבען דיעזען שטאאט, דער איהנען פֿריינדליכע איינפֿאנהמע געוועהרטע, אין קירצער צייט צו גרונדע געריכטעט!"

"אויך אין נייעסטער צייט האט מאן בייא אונס דיא ערפֿאהרונג געמאכט, דאס כאָלערא, טיפֿוס, וועכסעל-פֿיעבער א' ז' וו' דיא יידישע בעפֿאָלקערונג נור וועניג בעריהרען, וועהרענד דיא ניכט-יידישע בעפֿאָלקערונג פֿאָן דיעזען קראנקהייטען אין ערשרעקליכער ווייזע דאהינגעראפֿפֿט ווערדען. אונד וויא איזט עס מיט דער סאָלדאטען-פֿפֿליכט בייא דען יודען בעשטעללט? אים יאהרע 1869 גאב עס אין אונגארן נור 1295 יידישע סאָלדאטען אונד 213 יידישע האָנוועדס. אבער אויך דיעזע בעשטאנדען צום גראָסען טהיילע אויס אַרצטען אונד זאָלכען לייטען, דיא גאר ניכט אינ'ס פֿייער צו געהען ברויכען. וועהרענד אלזאָ דיא ניכט-יידישע יוגענד צו צעהנטויזענדען אויף דען שלאכטפֿעלדערן פֿאָללט, בלייבען דיא יודען אין דער רעגעל גאנץ פֿערשאָנט. — נאָך מעהר! דיא יודען ציעהען אויס דעם קריעגע נאָך איינען בעדייטענדען נוטצען. — וועהרענד איינעם קריעגעס ווערדען איינינע דוטצענדע יידישער ליעפֿעראנטען מילליאָנערע אונד אנדערע טויזענד יודען מינדעסטענס רייכע לייטע. קורץ: יעדעס אונגליק, פֿאָן וועלכעם דיא נאציאָן געטראָפֿפֿען ווירד, בעניטצען דיא יודען צור פֿערגראָסערונג איהרער מאכט. בייא זאָלכען פֿערהעלטניססען מיססען דיא יודען איממער שטערקער ווערדען, וועהרענד ווירד דער גענצליכען אויפֿלאָזונג אונד פֿערניכטונג ענטגעגענאיילען. לאָרד בעאקאָנספֿיעלד, דער געוועזענע יודע, האט יא שאָן פֿאָר פֿיעלען יאהרען אין איינעם זיינער ראָמאנע פֿאָלגענדען זאטץ אויפֿגעשטעללט: "דיא יודען האבען "ריינעם בלוט" אונד ווערדען פֿיר אללע צייטען בעשטעהען! דיא ניכט-יודען הינגעגען האבען "געמישטעס בלוט", וועסהאלב זעלבע דענן אויך אונטערגעהען!" —

"וויר אונגארן בעפֿינדען אונס געגענווערטיג אין איינעם טאָדעס-קאמפֿפֿע. מיט יעדעם טאגע בעמערקען וויר, דאס אונזער פֿערמאָגען אין פֿרעמדע הענדע איבערגעהט; דיא פֿעראַרמונג איזט אונטער אונס איינע אללגעמיינע. דיא יודען ציעהען אום אונס איינען „אייזערנען רינג", אום אונס צו ערדריקען. גלויבען אבער דיעזע יודען ווירקליך, דאס דיעזער אייזערנע רינג ניע ברעכען קאָנן? דיא אונגארישע נאציאָן האט געגען דיא טאטארען, געגען דיא טירקען אונד ענדליך געגען דיא עסטערייכישע געוואלט-הערשאפֿט געקעמפֿפֿט. אלל דיעזען פֿינדען געגענאיבער האט זיך דיא אונגארישע נאציאָן איין פֿאָללעס יאהרטויזענד הינדורך ערהאלטען. גלייבען נון דיא יודען, דאס דיא אונגארישע נאציאָן דעסהאלב זאָלאנגע געקעמפֿפֿט, אום שאָן אים נעכסטען יאהרהונדערט איהר "טעסטאמענט" צו מאכען אונד דיא יודען אלס "ערבען" איינצוזעטצען? זאָללטען וויר דאס פֿאטערלאנד דעסהאלב מיט אונזערעם בלוטע געגען דיא רוסישע עראָבערונגס-זוכט שיטצען, דאמיט עס אין ניכט ווייטער צוקונפֿט צו איינעם "יודען-רייך" ווערדע? דיא אונגארישע נאציאָן בעוואהרט איהרע הערשענדע שטעללונג מיט אייפֿער; דעסהאלב וואורדע בייא אונס נאָך קיין יודע צום מיניסטער ערנאננט! נאָך וועניגער ווירד דיא אונגארישע נאציאָן עס געדולדיג צוזעהען, וויא זיא פֿאָן דען יודען פֿערניכטעט ווירד. דיא יודען קאָננען אונס אללעס נעהמען: אונזער געלד, אונזערע עהרע, ניכט אבער אויך אונזערע קאָרפּערליכע קראַפֿט. ווירד דיא זאכע צו וויט געטריעבען, דא ווערדען וויר עבען אונזערע קאָרפּערליכע קראַפֿט געגען דיא יודען אין אנווענדונג ברינגען. עס גיבט נור צווייא וועגע: ענטוועדער דיא יודען געהען, אָדער וויר זינד פֿערניכטעט. וויר וואָללען יעדאָך לעבען; וויר וואָללען, דאס דיעזעס לאנד אונזער בלייבע!" —

"דיא אונגארישע נאציאָן מוס אלזאָ וויססען, וואס זיא צו טהון האט, אום דיא זייטענס דער איבערמאכט דער יודען דראָהענדען געפֿאהר נאָך רעכטצייטיג אבצו-ווענדען. אונד דיעזע נאָטהווענדיגקייט, דען יודען קרעפֿטיג ענטגעגענצוטרעטען, פֿיהלט מאן בערייטס אין אללען שטאאטען, אין אללען לענדערן. דיא יודען בעהערשען דיא רעגיערונגען, דיא פּארלאמענטע אונד ליעבאייגעלן נעבסטבייא מיט דען זאָציאל-דעמאָקראטישען פּארטייען, וועלכע יעדע שטאאטס-אָרדנונג צו שטירצען זוכען. וועהרענד דיא פּאָליטישען פּארטייען, דיא פֿערשיעדענען נאציאָנאליטעטען אונד קאָנפֿעססיאָנען מיט איינאנדער שטרייטען, שפּיעלען דיא יודען היעבייא דיא "העטצ-מייסטער", אום אויס דיעזען שטרייטיגקייטען פֿיר זיך נוטצען צו ציעהען. אין פֿריהערען צייטען גריפֿפֿען דיא פֿאָלקער אויס דיעזעם גרונדע צום לעטצטען מיטטעל, נעמליך צור געוואלטזאמען אויסטרייבונג, יא צור ערמאָרדונג דער יודען. מאן זאגטע דאמאלס, עס געשעהע דיעס אויס רעליגיאָזעם האססע. דאס איזט אבער ניכט ריכטיג. דיא ניכט-יידישע בעפֿאָלקערונג מוסטע צו דיעזעם לעטצטען מיטטעל גרייפֿען, אום זיך זעלבסט צו רעטטען. גליקליכערווייזע ווירד מאן אין אונזערען טאגען דעם איבעל אויף אנדערע ארט אבהעלפֿען קאָננען, וואָצו דיא יודען זעלבסט גערנע דיא האנד ביעטען ווערדען. איך גלייבע: דעם איבעל קאנן אם בעסטען דורך דיא וויעדער-ערריכטונג דעם יידישען רייכעס אבגעהאָלפֿען ווערדען."

"עס וואר איבערהויפּט איין אונגליק, דאס מאן פֿאָר לענגער אלס 1800 יאהרען דעם יידישען פֿאָלקע זיין פֿאטערלאנד גערויבט האט. אין פֿריהערען יאהרהונדערטען קאָננטע אן דיא וויעדערהערשטעללונג דעם יידישען רייכעס ניכט געדאכט ווערדען, דא יא דיא קאטהאָליקען אין גאנץ אייראָפּא "קרייצ-צינגע" פֿעראנשטאלטען, אום דאס הייליגע לאנד, וואָ דאס גראב דעם "געקרייציגטען" זיך בעפֿינדעט, צו עראָבערן. עבענזאָ וועניג וואָללטען דאמאלס דיא מאָהאממעדאנער דאס הייליגע

פֿאָלליעטאָן.

מערקווירדיגע פֿערהעלטניססע.

(74.-טע פֿאָרטזעטצונג.)

דעם מיניסטער ווילליאם גלעדסטאָן איזט עס אים גראָסען ענגלישען פּארלאמענטע שאָן אָפֿט געלונגען, דורך זיינע שפּיטצפֿינדיגקייטען אונד בערעדזאמקייט דאס שלעכטעסטע געזעטץ דורכצובריגנען, אונד זאָ נאהם ער זיך אויך יעטצט צוזאממען, אום דאס יונגע אונד שוואכע מעדכען צו איינער פֿערהעהליכונג מיט איהם צו איבעררעדען. אלל זיינע געוואנדטהייט, אלל זיינע קונסט דער בערעדזאמקייט וועגדעטע ער אן; אבער ער האט דאס איינע פֿערגעססען, דאס מאן דורך זאָלכע בערעדזאמקייט, וויא דיא זיינינגע, נור אויף דען פֿערשטאנד ווירקען קאנן, וועגן דיעזער פֿערשטאנד דעם צוהאָרערס דעם רעדנערס נאכשטעהט — ניכט אבער אויף דאס הערץ אונד אויף דאס געפֿיהל.

אדריענגע האָרטע זיינע וואָרטע רוהיג אן, זיא קאָננטע איהם קיינע געגענ-איינווענדונגען מאכען, שיטטעלטע דאבייא אבער מיט דעם קאָפּפֿע אלס צייכען, דאס איהר קאָפּף דאס ניכט אויפֿפֿאסט, אונד דאס איהר ה ע ר ץ "ניין!" זאגט.

ווילליאם גרייפֿט נון צו איינעם אנדערן מיטטעל. בייא זיינעם אומגאנגע מיט פֿיעלען דאמען האט ער אָפֿט געזעהען, דאס איינע דאמע, וועלכע איהרעם פֿערעהרער איינען "קאָרב" געגעבען אונד איהן בעליידיגטע, איהן דאנן דעננאָך הייראטעטע, וועגן זיא זאה, דאס דיעזער אבגעוויעזענע אונד "בעקאָרבטע" זיך דאריבער זעהר קרענקטע. ער זאה, דאס איינע דאמע זיך אָפֿט אין איינען מאנן פֿערליעבטע, נאכדעם זיא איהם צוערסט איינען קאָרב געגעבען האט, אונד דאס זיא איינען זאָלכען צולעטצט גערארע דעסהאלב אנגענימםט, וויל זיא איהן פֿריהער פֿערוואָרפֿען האט. בייא דען לוינישען ענגלישען דאמען איזט דיעס אָפֿט דער פֿאלל.

ווילליאם צייגטע זיך דאהער דורך דיא הארטנעקיגקייט אדריענגעס, דאס ער זעהר געקרענקט אונד גאנץ פֿערצווייפֿעלט איזט, אונד זאגטע איינסט זיינער פֿריינדין קאראָלינע, זאָ דאס עס אויך אדריענגע האָרען קאָננטע: "מיין הערץ איזט וואָהל גאנץ געבראָכען, אבער דער פֿערניגונג טינגע מוס זיך רוהיג זיינעם אונגליקע אונד זיינעם שיקזאלע ערגעבען!"

אדריענגע וואר ווירקליך פֿאָן זאָלכען וואָרטען גע-ריהרט, דער שלויע ווילליאם מערקטע דאס אונד זאגטע צו אדריענגע: "גענוג אונגליק פֿיר מיך, דאס איך ווייס, זיא קאָננען מיך ניכט ליעבען, דאס עס מיר ניע געלינגען ווירד, זיא גליקליך צו מאכען. שפּרעכען וויר ניכט מעהר דאפֿאָן, מיינע טהייערסטע! ערשפּארען זיא מיר וועניגסטענס דען קוממער, וועלכען אויך איהרע עדעלמיטהיגע נאטור אין מיינעם שמערצע פֿיהלען מוס. איך ווייס, זיא בעדויערן מיך, זיא מאָכטען איהרען אונגליקליכען וויעדער-וויללען געגען מיך בעקעמפֿפֿען — נון, איך פֿערציכטע אויף אללע אנשפּריכע הינזיכטליך איהרער האנד, זיא זינד פֿרייא! מאָגען זיא גליקליך זיין!"

"אָ, לאָרד גלעדסטאָן! זיא דורכבאָהרען מיין הערץ דורך זאָלכע שפּראכע! (זאגטע אדריענגע ווייגענד.) וויא גליקליך וועהרע איך, וועגן זיא זיך היעריבער מיט איינעם געלעכטער הינוועגזעטצען קאָננטען. אָ, וויא אונדאנקבאר בין איך געגען איהרען אָנקעל אונד מיינען נאָטשוועלינגען פּפֿלעגע-פֿאטער! זיא העטטען דאס רעכט, מיך צו האססען, דא איך איהר רעכטמעסיגעס ערבטהייל רויבטע; אבער בייא גאָטט! איך מאָכטע עס איהנען צוריקגעבען!"

"בעהאלטען זיא עס! (זאגטע ווילליאם אונד ווישטע זיך מיט דעם שנופּפֿ-טוכע דיא אויגען, דאמיט מאן גלויבע, דאס ער ווייגע.) בעהאלטען זיא דאס פֿערמאָגען אונד זייען זיא דאמיט גליקליך!"

היערויף ענטפֿערנטע ער זיך, דאמיט אדריענגע גלויבע, דאס ער זיך ערסט אין זיינעם ציממער אויסוויינען וואָללע; דיא אונערפֿאהרענע אדריענגע וואר ווירקליך געריהרט, זיא זאגטע צו קאראָלינע: "וויא אונגליקליך בין איך, וועגן איך דורך דאס אונגליקזעליגע פֿערהענגניס נאָך אנדערע אונגליקליך מאכע. אים אויגענבליקע, וואָ ער אויפֿהאָרט, מיין ליעבהאבער צו זיין, בעגיננט אויפֿס נייע דיא אנהעגגליכקייט מיינער קינדהייט. איך בעמיטליידע זיינע ניעדערגעשלאגענהייט, איך אכטע זיינע גראָסמוטה — אבער אנדערערזייטס פֿיהלע איך מיך דאָך זעהר גליקליך! מיינע האנד איזט פֿרייא אונד מיין הערץ קלאָפּפֿט בייא דיעזעם געדאנקען ראשער פֿאָר פֿריידע."

ווילליאם האטטע זיך נון צוריק נאָך לאָנדאָן בעגע-בען, אָהנע פֿאָן אדריענגע אבשיעד גענאָממען צו האבען. ער וואוסטע, דאס דיעזע שמאָללערייא איהר זעהר וועהע טהון ווירד. נור צו קאראָלינע זאגטע ער ביים אבשיעדע: "אללעס איזט מיט מיר פֿאָרבייא. קאראָלינע, איך פֿערלאססע זיא. אינדעם איך פֿערמאָגען, ראנג אונד גליק בייא איהנען פֿאָראויסועהע. דאס איזט מיין איינציגער טראָסט!